

Huvudman

Specialpedagogiska skolmyndigheten
spsm@spsm.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och specialskolan Åsbackaskolan i Örebro kommun.

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Specialpedagogiska skolmyndigheten en anmärkning avseende brister rörande beslut om åtgärdsprogram.

Specialpedagogiska skolmyndigheten ska senast **den 29 mars 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, anmälan och utredning av särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet och garantin för tidiga stödinsatser samt stöd till nyanlända.

Beslutet om att avsluta ärendet i ovan nämnda delar får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen,

Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:7377) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under hösten 2023 inlett en riktad tillsyn av specialsolan Åsbackaskolan i Örebro kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Åsbackaskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, garantin för tidiga stödinsatser samt stöd till nyanlända elever.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med lärare, personal i elevhälsan och rektorn mellan den 14 och 16 november. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans sammanställning av elevernas måluppfyllelse på individnivå, elevdokumentation om särskilt stöd och skolenhetens kvalitetsarbete. Kompletterande frågor har besvarats av rektorn den 11 december 2023 och den 20 december 2023.

Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Beslut om åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation framgår det att ingen elev på skolan har ett åtgärdsprogram men att det finns en elev på skolan som ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång. När Skolinspektionen tar del av beslutet om den anpassade studiegången under intervju med rektorn är det dokumenterat i ett dokument benämnt "Bilaga till beslut om åtgärdsprogram". Av beslutet framgår elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses. Vidare uppger rektorn vid intervjun att eleven saknar åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges 1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, 2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller 3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår att ett beslut om åtgärdsprogram som fattas av rektorn får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. (28 kap. 16 § skollagen)

Av skollagen framgår att i ärenden enligt skollagen som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska vissa bestämmelser i förvaltningslagen tillämpas, däribland bestämmelser om dokumentation och motivering av beslut samt om underrättelse om beslutets innehåll och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Specialpedagogiska skolmyndigheten och verksamheten vid Åsbackaskolan inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att utarbeta ett åtgärdsprogram för en elev som ska ges särskilt stöd. Tillsynen visar att det finns en elev som ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång, men som saknar ett åtgärdsprogram. Ett åtgärdsprogram är bland annat viktigt ur ett rättssäkerhets- och likvärdighetsperspektiv då beslutet får överklagas till, Skolväsendets överklagandenämnd.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Specialpedagogiska skolmyndighetens verksamhet vid Åsbackaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att utarbeta åtgärdsprogram för elever som ges särskilt stöd. Utredningen visar att en elev som ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång inte har ett åtgärdsprogram. Rektorn har dock fattat beslut om anpassad studiegång för eleven och beslutet finns dokumenterat i ett dokument benämnt "Bilaga till beslut om åtgärdsprogram". Av den så kallade bilagan framgår elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Specialpedagogiska skolmyndigheten en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och personal i elevhälsan framgår att elevernas stödbehov tillgodoses som en del av den ledning och stimulans som ges till alla elever i den ordinarie undervisningen. Personal i elevhälsan uppger till exempel att skolan är mycket personaltät och att stöd av personal ses som en del av den ordinarie undervisningen. Lärarna uppger att ingen elev har en egen personal utan personalen är till för alla elever. Vidare uppger lärarna och elevhälsan att alla elever på skolan har behov av att utveckla olika kommunikationsformer och få kommunikationsstöd, vilket tillgodoses i den ordinarie undervisningen. Av intervju med rektorn framgår att när personalen utvecklar en anpassning i undervisningen för en elev blir det snart ett arbets sätt som alla elever omfattas av.

Av inkommen dokumentation framgår inledningsvis att alla elever på skolan uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper. Dock uppger lärare och personal i elevhälsan vid intervjuer att eleverna i förskoleklass visat indikation på att de inte kommer uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som ska uppfyllas i årskurs 1 utifrån användningen av det nationella kartläggningsmaterialet under hösten 2023. Av kompletterande yttranden från rektorn framgår att lärare och specialpedagog genomfört en särskild bedömning gällande samtliga elever i förskoleklass.

För den ena eleven finns efter den särskilda bedömningen ingen oro för elevens kunskapsutveckling, men för den andra eleven var kartläggningsmaterialet inte genomförbart. Av rektorns yttranden framgår att bedömningen resulterat i att den senare elevens stödbehov kommer att tillgodoses inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. (3 kap. 2 § skollagen)

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygs kriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra

anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att extra anpassningar definieras utifrån vad läraren kan göra inom den ordinarie undervisningen och att det därför kan variera mellan olika verksamheter vad som i det enskilda fallet utgör extra anpassningar. En och samma åtgärd kan i en verksamhet utgöra en del av ledning och stimulans som ges till alla elever i den ordinarie undervisningen, men i en annan verksamhet utgöra en extra anpassning för enskilda elever. (Kommentarer till Skolverkets allmänna råd för arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, s. 25 [SKOLFS 2022:334])

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan, utredning och samråd med elevhälsan

Av inkommen dokumentation framgår att det ingår en skriftlig anmälan i rutinen att anmäla till rektorn om en elevs eventuella behov av särskilt stöd. Av intervjuer med lärare och personal i elevhälsan framgår dock att lärarna i första hand skulle kontakta någon ur elevhälsan för att anmäla och inte använda blanketten. Rektorn uppger vid intervju att skolans ringa antal elever medför att en skriftlig anmälan inte behövs och att skolenheten har elevhälsomöten varannan vecka där elevärenden behandlas.

Av intervju med lärare, personal i elevhälsan och rektor framgår att det finns en elev på skolan som ges särskilt stöd på grund av andra svårigheter i sin skolsituation. Elevens eventuella behov av särskilt stöd har anmälts och utretts på elevhälsomöten. Ett förslag om anpassad studiegång utarbetades även av en lärare och personal i elevhälsan enligt de intervjuade lärarna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar

andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garantin för tidiga stödinsatser

Av intervju med lärare och personal i elevhälsan framgår att en lärare har använt det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass i den utsträckning som varit möjlig utifrån elevernas förutsättningar. Av inkommen dokumentation framgår att skolenhetens övriga elever läser enligt den anpassade skolans ämnesområden.

Av ett kompletterande yttrande från rektorn framgår att en särskild bedömning i samråd med specialpedagogisk kompetens är genomförd för samtliga elever i förskoleklass.

För den ena eleven finns efter den särskilda bedömningen ingen oro för elevens kunskapsutveckling, men för den andra eleven var kartläggningsmaterialet inte genomförbart. Av rektorns yttranden framgår att bedömningen resulterat i att den senare elevens stödbehov kommer att tillgodoses inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av intervju med elevhälsan framgår att skolan inte hade några elever i förskoleklass läsåret 2022/2023.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i bland annat förskoleklassen, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik och lågstadiet i specialskolan, om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 4. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 3 kap. 7 § skollagen §. (3 kap. 4 § skollagen)

Av skollagen framgår att ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 4 §, vid planering av insatser enligt 5 § samt vid uppföljning enligt 4 b §. (3 kap. 4 a § skollagen)

Av skolförordningen framgår att nationella kartläggningsmaterial ska användas i förskoleklassen för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande. (8 kap. 2 § skolförordningen [2011:185])

Av Skolverkets föreskrifter framgår att läraren ska använda det kartläggningsmaterial som avses under höstterminen för varje elev i förskoleklass. (3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2019:16] om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklass.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmålet

Av intervju med personal i elevhälsan och rektorn framgår att det finns en nyanländ elev på skolan. Vidare framgår av intervjun med elevhälsan att eleven har en begränsad kommunikationsförmåga och inte behärskar något språk. I ovan nämnda intervjuer samt intervju med lärare uppger intervjudeltagarna att eleven inte har behov av studiehandledning på modersmålet eftersom eleven inte har förutsättningar att ta till sig studiehandledning.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Christina Hjalmarsson

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Hjalmarsson

X Catharina Björk

Föredragande
Signerat av: Catharina Björk